

Nr 48.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående rätt för skogsägare, som anlagt skogsbilväg, att vid taxering till skatt åtnjuta avdrag för kostnaderna härför.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 336 av herr *Lundgren* och II: 431 av herr *Östlund m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt 1950 års skattelagssakkunniga att, efter nödig utredning, utarbeta förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen att skogsägare, som anlägger skogsbilväg, medgives rätt till successiv avskrivning av kostnaderna härför».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 431.

Från bruttointäkten av jordbruksfastighet må enligt 22 § 1 mom. kommunalskattelagen avdrag göras för, bland annat, kostnader för reparation och underhåll av stängsel och diken ävensom kostnader för skogs vård och underhåll, såsom vägunderhåll, skyddsdikning med mera dylikt. Till avdragsgill underhållskostnad räknas jämlikt punkt 7 av anvisningarna till 22 §, bland annat, även kostnad för iståndsättande eller omläggning av förut anlagd täckdikning, varemot avdrag icke får ske för nyanläggning av täckdikning. Därest omläggning av täckdikning på grund av användande av dyrbarare material än det förut befintliga är till viss del att hänföra till grundförbättring, får avdrag ej ske för mer än vad en omläggning med enahanda material som det gamla skulle kostat. Enligt 22 § 2 mom. får vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet avdrag icke göras för, bland annat, kostnad för grundförbättring å fastigheten, såsom nyodling, vattenavledning, sjösänkning med mera dylikt.

I praxis har avdrag icke medgivits för anläggande av skogsvägar (RÅ 1948 Fi 1231 och 1953 Fi 47).

Statsbidrag till byggande av skogsbilvägar utgår under två anslag under nionde huvudtiteln. Sålunda finns ett anslag till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo, vilket för nästa budgetår föreslås till samma belopp som för budgetåret 1952/53 eller 1 700 000 kronor. För innevarande budgetår har anvisats 2 000 000 kronor, varav emellertid 300 000 kronor får

tagas i anspråk först efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t. Sistnämnda belopp avses få tagas i anspråk jämväl under nästa budgetår. Vidare finns ett anslag för åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m., vilket för nästa budgetår föreslås till oförändrat belopp 1 200 000 kronor.

Ett ur principiella synpunkter sett likartat yrkande som det i de nu förevarande motionerna framfördes i två vid *1931 års riksdag* väckta likalydande motioner, i vilka hemställdes om sådan ändring av 22 § 1 mom. kommunalskattelagen jämte anvisningar, att avdrag finge åtnjutas för kostnader för skogsdikning, även i den mån skogsmarken därigenom förbättrades.

I motionerna erinrades om att riksdagen från och med budgetåret 1927/28 anvisat särskilda skogsutdikningsanslag samt att anslaget i statsverkspropositionen för budgetåret 1931/32 upptagits till 800 000 kronor. Anslaget användes till understödande medelst statsbidrag utan återbetalningskyldighet inom område, varå skogsvårdslagen ägde tillämpning, av torrlägningsföretag för höjande av skogsmarks alstringsförmåga, ävensom till förvaltningsbidrag till skogsvårdsstyrelserna för handhavandet av ifrågasvarande understödsverksamhet. De närmare villkoren för statsbidrag reglerades genom kungörelse den 27 juni 1927.

I sitt i anledning av motionerna avgivna betänkande nr 5 anförde 1931 års bevillningsutskott följande.

Vid utmätandet av det direkta understödet till skogsutdikningsföretag skola såsom ovan nämnts främst sådana företag tillgodoses, som befinnas mest förtjänta därav, ävensom hänsyn i viss mån tagas till markägarens behov av understöd. En dylik avvägning kan givetvis icke äga rum vid lämnande av subvention i form av skattelindring. De skattskyldiga, som i regel skulle komma i åtnjutande av de största fördelarna genom ett dylikt understöd, vore de mera välsituerade skogsägarna, som hava att erlägga skatt efter jämförelsevis hög progression. Därjämte skulle aktiebolagen, som för närvarande icke äro berättigade till understöd från anslaget, beredas förhållandevis stora fördelar. Den föreslagna skattelindringen skulle vidare medföra, att kommunerna komme att jämte staten lämna bidrag till skogsutdikningsföretag. Ett understödande av dessa företag på sätt i motionerna föreslagits skulle därför bryta mot flera av de principer, som ligga till grund för den direkta understödsverksamheten.

Det torde kunna ifrågasättas, om en skattelindring skulle, förutom i vissa undantagsfall, medföra de av motionärerna åsyftade verkningarna. Det är uppenbarligen icke möjligt att med större grad av tillförlitlighet förutsäga vilka minskningar i skatt motionärernas förslag skulle medföra för staten och kommunerna, men inom utskottet verkställda överslagsberäkningar tyda i allt fall på att dessa belopp i jämförelse med det direkta understödet komme att bliva tämligen blygsamma. Därrest ett motsvarande belopp komme att användas för direkt understöd, skulle otvivelaktigt skogsutdikningen komma att uppmuntras mera effektivt och rationellt. Enligt utskottets mening torde således ett tillgodoseende av motionärernas syfte, i den mån detta efter prövning i vederbörlig ordning befinnes böra beaktas, lämpligare kunna ske genom direkt understöd.

I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionerna av 1931 års riksdag utan åtgärd.

Spörsmålet om avdragsrätt för grundförbättringskostnader behandlades i två vid 1950 års riksdag väckta motioner, I: 91 och II: 110, vari hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om framläggande av förslag angående rätt för jordbrukare till avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnad för utförda rationaliseringsarbeten såsom nyodling, betesanläggning, stenröjning och annan jordförbättring.

1950 års bevillningsutskott, som avstyrkte motionerna i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 28, anförde bl. a. följande.

Utskottet får i anledning av vad i motionerna anförts framhålla, att enligt årets statsverksproposition medelsåtgången å anslaget för jordbrukets rationalisering beräknats till 19 miljoner kronor. Hur stor del därav som avser bidrag till nyodling, betesanläggning och stenröjning m. fl. jordförbättringsåtgärder har ej exakt angivits i propositionen. Med hänsyn till av lantbruksstyrelsen i dess förslag till anslagsäskanden anförda beräkningsgrunder synes det dock kunna antagas, att bidragen till de nu nämnda ändamålen motsvara omkring en tredjedel av ovanberörda belopp. Därest med motionerna skulle avses, att statsbidragen av detta slag skulle helt upphöra och ersättas med en avdragsrätt för utgivna kostnader för därmed åsyftade rationaliseringsarbeten, torde en sådan omläggning näppeligen bli till fördel för därav berörda jordbrukare. Att såväl statsbidrag som en avdragsrätt skulle kunna ifrågakomma beträffande omförmälda rationaliseringsarbeten finner utskottet uteslutet.

Den av motionärerna ifrågasatta avdragsrätten möter betänkligheter även ur andra synpunkter. Vid åtskilliga tillfällen har av bevillningsutskottet under de senare åren framhållits angelägenheten av att, i den mån stöd från statens sida för något ändamål befundes påkallat, detta stöd lämnades i form av anslag till det ifrågavarande ändamålet och icke genom lättnader vid beskattningen. Dessa uttalanden ha godkänts av riksdagen. Det torde icke finnas anledning att här närmare ingå på de skäl, som kunna anföras för denna uppfattning. Utskottet inskränker sig i detta sammanhang till ett konstaterande av att den i motionerna framförda tanken strider mot dessa tidigare uttalanden från riksdagens sida. Härjämte må erinras om de ovan återgivna uttalandena av 1931 års bevillningsutskott rörande ifrågasatt avdragsrätt för kostnader för skogsdikning.

Efter en redogörelse för gällande bestämmelser rörande avdragsrätten för driftkostnader i jordbruket uttalade utskottet vidare följande.

Ur principiell synpunkt synes någon erinran icke kunna göras mot denna reglering av avdragsrätten för driftkostnader. Givetvis kan emellertid den frågan ställas, huruvida gränsdragningen mellan avdragsgill driftkostnad och icke avdragsgill grundförbättring enligt nuvarande bestämmelser skett på ett i alla avseenden tillfredsställande sätt. Utskottet kan för egen del icke uttala någon mening i detta hänseende. Utskottet förutsätter dock, att denna fråga kommer att tagas under närmare övervägande i samband med den blivande översynen av skattelagstiftningen.

Vid 1951 års riksdag framlades i proposition nr 191 förslag om införande av rätt för jordbrukare att bli taxerad enligt bokföringsmässiga grunder. I anledning av nämnda proposition väcktes i de likalydande motionerna I: 508 och II: 649 yrkande bl. a. att avdrag för värdeminskning skulle medges jämväl å tillgångar av grundförbättrings natur, såsom täckdikningar, vägar,

invallningar och fruktkulturer. Samma års bevillningsutskott behandlade propositionen ävensom bl. a. förenämnda motioner i sitt vid höstsessionen avgivna, av riksdagen godkända betänkande nr 63, vari utskottet vad angår ovannämnda yrkande anförde följande.

Något förslag till ändrade bestämmelser i detta hänseende har icke framlagts i den förevarande propositionen. Däremot hade de sakkunniga förordnat, att avdrag borde få ske ej blott för kostnader för underhåll av täckdikning utan även för den värdeminskning, som anläggningen vore underkastad trots åtgärder för dess vidmakthållande. I några öfver de sakkunnigas förslag avgivna remissyttranden har framförts önskemål om att motsvarande avdrag borde medgivas även i fråga om vissa andra anläggningar, bland annat de i motionerna omnämnda.

Departementschefen har framhållit att, om behov av avskrivning å dylika tillgångar i särskilda fall skulle anses vara för handen, detta vore en fråga, som berörde icke blott jordbruksfastighet utan även rörelse. Frågan borde därför lösas i ett sammanhang för båda förvärvskällorna, och departementschefen förklarade sig icke vara beredd att utan ytterligare utredning taga ställning till densamma.

Utskottet delar för sin del den av departementschefen uttalade mening, att frågan är av allmän betydelse för inkomstbeskattningen, varför en lösning icke lämpligen bör sökas allenast i avseende å vissa anläggningar inom jordbruk och skogsbruk. Utskottet vill emellertid samtidigt framhålla, att utskottet anser starka skäl tala för införande av rätt till successiv avskrivning i beskattningshänseende av kostnader för vissa jordbrukets anläggningar, vilka såsom täckdikning ha en begränsad varaktighetstid. Enligt ett av de sakkunniga återgivet uttalande av lantbruksstyrelsen torde en väl utförd täckdikning kunna äga bestånd under en tid av i genomsnitt 70 år. Rätt till avdrag för värdeminskning å täckdikning synes vara motiverad även därav att kostnaderna för en dylik anläggning uppgå till relativt höga belopp. Frågan om avskrivning av anläggningskostnad för täckdikning bör därför upptagas till förnyad prövning. Med hänsyn till spørsmålets allmänna art förutsätter utskottet, att 1950 års skattelagssakkunniga vid sin fortsatta genomgång av kommunalskattelagen komma att närmare utreda densamma och försöka komma fram till en lämplig lösning. På anförda skäl avstyrker utskottet bifall till de likalydande motionerna I: 508 och II: 649 i nu förevarande del.

Vid 1952 års riksdag hemställdes i väckta motioner, I: 41 och II: 61, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande skattelagstiftning att avdrag vid inkomsttaxering medgaves för kostnad för stenröjning, i den mån kostnaden icke täcktes av statsbidrag. Avdraget skulle icke få överstiga 1 000 kronor för år räknat. I sitt betänkande nr 10 anförde samma års bevillningsutskott i anledning av motionerna att de under senare år av statsmakterna lämnade bidragen till stenröjningsföretag uppgått till betydande belopp. Med hänsyn till omfattningen av detta statliga stöd ville utskottet som sin mening anföra, att en avdragsrätt av den art, som i förevarande motioner förordats, icke torde, under förutsättning, att statsbidragen bortföle, kunna förväntas medföra en väsentlig ökad stimulans till rationalisering. I motionerna hade framhållits bland annat, att enligt motionärernas mening stenröjning icke alltid vore att anse såsom grundförbättring. Motionärerna åsyf-

tade det fall, att ett fält, som befriats från ovanjordssten, efter några år åter visade upp sten, vilket berodde på sänkning av jordytan genom att jord bortförts med grödan. Såvitt utskottet kunnat finna hade den av motionärerna berörda frågan icke dragits under prövning i högsta instans. Spörsmålet vore en tolkningsfråga, till vilken det icke ankomme på utskottet att taga ställning. Utskottet ville emellertid i anslutning härtill erinra om att 1950 års bevillningsutskott i sitt ovannämnda betänkande förutsatt, att frågan, huruvida gränsdragningen mellan avdragsgill driftkostnad och icke avdragsgill grundförbättring enligt nuvarande bestämmelser skett på ett i alla avseenden tillfredställande sätt, komme att tagas under närmare övervägande i samband med översynen av skattelagstiftningen. Med hänsyn till att 1950 års skattelagssakkunniga, som hade att verkställa denna översyn, sålunda komme att pröva denna gränsdragning emellan avdragsgill och icke avdragsgill kostnad, funne utskottet ej skäl att i förevarande sammanhang göra något uttalande i detta hänseende. Med hänvisning till det ovan anförda avstyrkte utskottet motionerna. Betänkandet godkändes av riksdagen.

I de föreliggande motionerna har erinrats om att redan 1936 års skogsutredning i sitt år 1943 framlagda betänkande (SOU 1943: 4) starkt betonat behovet och betydelsen av en utbyggnad av landets skogsvägar. Utredningen hade uppskattat behovet av statsbidrag till 4,5 milj. kronor per år under en 10-årsperiod. Trots detta och trots penningvärdets fall hade anslagen till berörda ändamål inte tillnärmelsevis uppgått till de av utredningen förordade beloppen. Följden hade blivit en påtaglig eftersläpning i fråga om byggandet av nya skogsvägar, som i hög grad berodde på den trånga ekonomiska ramen för bidragsgivningen. I nuvarande statsfinansiella situation torde inte heller större utrymmen kunna beredas härför. Motionärerna förordade därför att avdragsrätt i någon form medgäves för skogsägare, vilka haft kostnader för anläggande av skogsbilvägar. En dylik avdragsrätt syntes icke strida mot principerna för skattelagstiftningen. Anläggandet av skogsvägar hade för skogsägaren ungefär samma betydelse som anskaffandet av en maskin för en rörelseidkare. Denne senare ägde enligt gällande lagstiftning rätt att göra avdrag för maskinen i form av årliga avskrivningar. Detsamma borde vara medgivet för skogsägaren. Införandet av en ny avdragsrätt vore i och för sig ägnat att medföra en minskning av nettointäkten av den förvärvskälla där avdraget skulle ske. Motionärerna vore emellertid icke övertygade om att en avdragsrätt för anläggande av skogsbilvägar skulle få en sådan effekt. I och med att många skogsområden, som för närvarande icke till fullo kunde utnyttjas på grund av svårigheterna med framforslingen av virket, i fortsättningen komme att bli inkomstgivande, finge man räkna med att de ökade skogsuttagen i många fall komme att motsvara eller rent av mer än motsvara de ökade avdragen. På lång sikt torde inkomstökningen med säkerhet komma att väga tyngre än ökningen av avdragen. Det borde uppdragas åt 1950 års skattelagssakkunniga att utarbета förslag i ämnet.

Utskottet. Enligt gällande rätt får från bruttointäkt av jordbruksfastighet avdrag göras för omkostnader, bl. a. kostnader för skogs vård och underhåll, såsom förvaltning, bevakning, väg- och byggnadsunderhåll, skogskultur, skyddsdikning, skogsindelning med mera dylikt, ävensom där fråga är om skogsavverkning, kostnader för virkets huggning, tillredning, utdrivning, flottning med mera. Avdrag medges däremot icke för kostnad för ny-, till- eller ombyggnad å fastigheten eller för grundförbättring därå. Avdrag för värdeminskning kan i förvärvskällan jordbruksfastighet medgivas i fråga om drifthyggnader, varjämte ett med värdeminskningensavdrag likartat avdrag kan medgivas vid skogs avverkning eller försäljning. Därest inkomsten beräknas enligt bokföringsmässiga grunder, kan avdrag för värdeminskning medgivas även i fråga om inventarier. I övrigt kan värdeminskningensavdrag icke medgivas i förvärvskällan.

I praxis har ansetts att anläggningen av skogsvägar icke är att anse såsom avdragsgill omkostnad. I enlighet med vad nyss sagts kan icke heller avdrag för värdeminskning av väg medgivas. Däremot är givetvis kostnad för vägunderhåll avdragsgill.

I de förevarande motionerna har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan att åt 1950 års skattelagsakkunniga måtte uppdragas att utarbeta förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen att kostnad för anläggande av skogsbilväg finge avdragas genom årliga avskrivningar. Motionärerna har pekat på betydelsen av en utbyggnad av landets skogsvägar och på att de statliga anslagen för bidrag härtill vore alltför otillräckliga. Motionärerna ansåge, att då enligt 20 § kommunalskattelagen avdrag finge medgivas för alla kostnader för intäkternas förvärvande, avdragsrätt borde i någon form medgivas för anläggning av skogsbilvägar. Införandet av en sådan avdragsrätt skulle med säkerhet på lång sikt medföra en ökning av intäkterna, som komme att väga tyngre än ökningen av avdragen.

Utskottet får till en början erinra om att vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet enligt gällande rätt skillnad göres mellan å ena sidan avdragsgilla underhålls- och reparationskostnader och å andra sidan kostnader för ny-, till- eller ombyggnad och grundförbättring, för vilka avdrag icke kan erhållas vid inkomsttaxeringen. Motsvarande princip gäller även beträffande beräkning av inkomst av annan fastighet och såvitt angår i rörelse använd fastighet. Det i motionerna uppmärksammade spörsmålet om avdrag för kostnad för skogsbilvägar kan med hänsyn härtill icke ses isolerat utan därest en lösning av detsamma skall kunna åvägbringas måste sambandet med frågan om rätt till avdrag för anläggningar av grundförbättrings natur över huvud taget beaktas. Detta förhållande har ävenledes understrukits, då förevarande och med detsamma likartade spörsmål tidigare varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. I detta sammanhang må allenast erinras om att förevarande spörsmål beaktades vid 1951 års riksdags behandling av propositionen om rätt för jordbrukare att deklarerat enligt bokföringsmässiga grunder. I anledning av nämnda proposition yrkades i väckta motioner införande av rätt till avdrag för värdeminskning å tillgångar av

grundförbättrings natur, såsom täckdikningar, vägar, invallningar och frukt-kulturer. Samma års bevillningsutskott erinrade i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 63 om departementschefens uttalande att därest behov av avskrivning i särskilda fall skulle anses vara för handen detta vore en fråga som berörde icke blott jordbruksfastighet utan även rörelse. Frågan borde därför lösas i ett sammanhang för båda förvärvskällorna, och departementschefen hade förklarat sig icke vara beredd att utan ytterligare utredning taga ställning till densamma. Utskottet delade departementschefens mening att frågan vore av allmän betydelse för inkomstbeskattningen, varför en lösning icke lämpligen borde sökas allenast i avseende å vissa anläggningar inom jordbruk och skogsbruk. Utskottet ville emellertid samtidigt framhålla, att utskottet ansåge starka skäl tala för införande av rätt till successiv avskrivning i beskattningshänseende av kostnader för vissa jordbrukets anläggningar, vilka såsom täckdikning hade en begränsad varaktighetstid. Med hänsyn till spørsmålets allmänna art förutsatte utskottet, att 1950 års skattelagssakkunniga vid sin fortsatta genomgång av kommunalskattelagen komme att närmare utreda detsamma och försöka komma fram till en lämplig lösning. Utskottet avstyrkte förty motionerna i nämnda delar.

Utskottet får med hänvisning till vad sålunda tidigare uttalats i frågan understryka önskvärdheten av att spørsmålet rörande gränsdragningen mellan avdragsgill driftskostnad och icke avdragsgill grundförbättring ägnas uppmärksamhet vid 1950 års skattelagssakkunnigas fortsatta genomgång av kommunalskattelagen. Såsom 1951 års bevillningsutskott förutsatt, torde de sakkunniga därvid komma att pröva, huruvida rätt till avdrag för värde-minskning å tillgångar av grundförbättrings natur kan införas. Då vid en sådan prövning även spørsmålet om avdrag för kostnader för anläggning av skogsvägar kan förväntas bli beaktat, finner utskottet icke anledning att på grund av förevarande motioner förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 336 av herr Lundgren och II: 431 av herr Östlund m. fl. angående rätt för skogsägare, som anlagt skogsbilväg, att vid taxering till skatt åtnjuta avdrag för kostnaderna härför måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 27 april 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Velander, Damström, Englund och Snygg; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Orgård, Jonsson i Skedsbygd, Kollberg, Allard, Kärrlander, Christenson i Malmö, Nilsson i Svalöv och Asp.

Reservation

av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, som under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 336 och II: 431 ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 336 av herr Lundgren och II: 431 av herr Östlund m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt 1950 års skattelagssakkunniga att, efter nödig utredning, utarbета förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen att skogsägare, som anlägger skogsbilväg, medges rätt till successiv avskrivning av kostnaderna härför.